

Novi Sad, 17. mart 2026.

**OTVORENI SAJAM KNJIGA I IZLOŽBA UMETNOSTI „ART EXPO“
VLADANU BAJČETI URUČENA NAGRADA „LAZA KOSTIĆ“**

Prve priredbe Novosadskog sajma u ovoj godini su Međunarodni SAJAM KNJIGA i jubilara 30. međunarodna izložba umetnosti ART EXPO. Traju do ponedeljka 23. marta, a na Novosadskom sajmu danas ih je svečano otvorio Dragan Stanić, predsednik Matice srpske, najstarije književne, kulturne i naučne ustanove srpskog naroda, koja ove godine obeležava veliki istorijski jubilej, dva veka od osnivanja.

-Matica srpska traje već puna dva veka, a osnovana je 1826. godine. Posle Srpske pravoslavne crkve, Matica je najstarija srpska ustanova sa očuvanim kontinuitetom pa i najstariji srpski izdavač. Započevši sa objavljivanjem knjiga 1827. ona to nije prestala da radi ni do dana današnjeg. Sa knjigama i umetničkim delima započinje veliki komunikacioni lanac s velikim i nesagledivim posledicama po čoveka i njegov svet, rekao je Dragan Stanić. -Kada govorimo o srpskoj knjizi moramo znati da govorimo o knjizi sa bogatom i moćnom tradicijom, a u toj istoriji spoj verbalnosti i likovnosti, ali i informativnosti i svetotajinske duhovnosti, jeste doveden do ubedljivih i visokih estetskih dometa. Sve to postaje izuzetno važno baš u ovom vremenu u kojem se sve više nameće fenomen elektronske knjige, a pred nas se ispostavlja komunikaciono, mentalno, ali duhovno jedna sasvim nova situacija. Sasvim nova, ali po mnogo čemu i stara. A starina i tradicionalost jeste sadržana upravo u onome što je srpska kultura naučila još u srednjem veku: tada je iskušavan zahtev da se knjige ne ispisuju i ne objavljuju ovako nego da u njima pisac neprestano treba da teži višim sferama duhovnosti i otelotvorenju Duha Svetoga. Samo takav spoj „črta i reza“ i glasova Duha Svetoga može omogućiti da pisac ne zapisuje samo ono što njegovoj ljudskoj pameti ulazi u vidno polje nego i ono što samo sluti, što se u naznakama s neba samo fragmentima nameće, a što potpuno nadmašuje naše, čisto ljudske visine i razmere. Treba međutim znati da samo takvo Božje čudo obezbeđuje trajnost, pa i vekovečnost ljudske tvorevine. Ukoliko ne sanjamo o višim svetovima, ukoliko sa njima ne razgovaramo na različite načine i različitim jezicima, nikada nećemo stvoriti delo koje će uspešno prebroditi fatalna ograničenja epohe u kojoj živimo, a pre svega ona ograničenja koja celokupnu stvarnost pokušavaju da svedu na čisto naučno-tehnička pitanja i na komunikaciono-ljudski horizont mišljenja.... Ma kako razrešavali ove nedoumice mogli bismo pouzdano konstatovati da knjige, slike ili oslikovljene knjige i oknjiževljene slike, čuvaju najvišu meru ljudske kreativnosti. Za tako nešto neophodno je negovati jezik kojim možemo ulaziti u tančine najvećih tajni o kojima ljudski um može posvedočiti i koje, možda svojim saznanjima donekle može osvojiti. Negujući i razvijajući srpski jezik mi činimo da se stabilizuje srpska zajednica kao narodna celina sposobna da traje i da prevazilazi raznovrsna istorijska iskušenja sa kojima se u svom trajanju mora suočiti. Ako je Matica srpska, za sada jedina među slovenskim narodima uspela da istraje puna dva veka, te da se razvija tako da i danas deluje veoma mladoliko i dinamično, da

li imamo prava na pomisao da najstarija srpska kulturna ustanova može trajati još dva pa i tri veka? Ukoliko znamo da na tako nešto imamo prava, onda znamo i to da sudbina Matice srpske i srpskog naroda zavisi od toga koliko uspešno negujemo sopstveni jezik, kakve knjige i slike stvaramo, te koliko uspešno o svemu tome umemo da mislimo, da doživljavamo i o svemu tome razgovaramo. Stvarajući snažno polje komunikacije, mi utvrđujemo sopstveni individualni i kolektivni opstanak kao i njegovo zemaljsko i nebesko dostojanstvo. I to sad, i odsad, bez prestanka zasniva! Dame i gospodo Međunarodni sajam knjiga i jubilara 30. međunarodna izložba umetnosti „Art Expo“ je otvorena. Uživajmo u knjigama i umetničkim delima znajući da time činimo nešto najlepše što u životu možemo činiti, rekao je, između ostalog, Dragan Stanić otvarajući priredbe Novosadskog sajma.

Tradicionalno Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama ima jasan motiv da podrži književno izdavačku scenu u Vojvodini kao i da obezbedi prostor za predstavljanje izdavačkih poduhvata ustanova kulture čiji je osnivač Autonomna Pokrajina Vojvodina. Tako će biti i ove godine, na Novosadskom sajmu.

-U svakodnevnom okruženju novih tehnologija i ubrzanom ritmu svakodnevice, uvereni u lak pristup, brzinu i tačnost elektronskih sadržaja, gotovo zaboravljamo na neprolaznu suštinu, vrednost i značaj knjige. Dugom evolucijom iz duboke prošlosti izgovorena reč pretočena je u pisano grafičke znake na različitim podlogama: od glinenih, kamenih, voštanih ili bambusovih pločica do papirusa, pergamenta ili hartije. Ona je u ovim oblicima više milenijuma narednim generacijama prenosila dragocene civilizacijske sadržaje. Tokom niza prethodnih stoleća, do nas su u formi knjiga stigla fundamentalna znanja iz raznih naučnih oblasti, istorijski dokumenti i literarna umetnička dela. Za to vreme knjiga je doživljavala uspone i padove, trenutke, najdubljeg poštovanja, ali i fizičkog uništavanja, dok nije u našem dobu postala jedno od nezaobilaznih masovnih dobara. Kroz saradnju, angažovanje i inventivnost organizatora ove tradicionalne sajamske priredbe i brojnih ustanova kulture, grada, pokrajine, šireg regiona kao i Pokrajinskog sekretarijata očuvana je i unapređena misija visokokvalitetne sadržajne, kulturno-obrazovne i umetničke manifestacije. Sajam knjiga takođe je obogaćen mnoštvom pratećih programa i vrednih kulturnih događaja. Zadovoljstvo je kada zahvaljujući kreativnoj programskoj sinergiji Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama, institucija kulture i Novosadskog sajma kao domaćina, sajamske manifestacije kroz atraktivne programe pretvaraju se u raskošan praznik pisane reči, znanja i umetnosti u celini. Takođe želim da izrazim zadovoljstvo što će značajan doprinos svemu što će biti viđeno i zapaženo, a verujem i nadam se i zapamćeno tokom Sajma dati Pokrajinski sekretarijat za kulturu javno informisanje i odnose s verskim zajednicama, a pored niza programa i stručnih i naučnih skupova, po tradiciji ćemo predstaviti izdavačku delatnost naših Zavoda za kulturu nacionalnih manjina, ali i kapitalna izdanja ustanova čiji smo osnivači poput Srpskog narodnog pozorišta, Arhiva Vojvodine, Kulturnog centra Vojvodine „Miloš Crnjanski“, Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, Muzeja Vojvodine ili Spomen zbirke Pavla Beljanskog. Dozvolite mi, dragi prijatelji, da ove godine posebno naglasim da ćemo sa posebnom pažnjom kroz program obeležiti nekoliko velikih jubileja institucija i ličnosti od kojih bih izdvojila obeležavanje stogodišnjice Arhiva Vojvodine, 75. godišnjicu postojanja Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, 65. godišnjicu od otvaranja Spomen zbirke Pavla Beljanskog, 220 godina od rođenja Jovana Sterije Popovića, sa posebnim akcentom na značaj obeležavanja dva veka postojanja Matice Srpske, dva veka od rođenja Svetozara Miletića i dva veka od rođenja Jovana Đorđevića, rekla je pokrajinska sekretarka Aleksandra Ćirić Bošković, obraćajući se na otvaranju Sajma knjiga i Izložbe umetnosti „Art Expo“.

Grad Novi Sad je dugoročna i stabilna podrška knjizi, izdavaštvu, čitalačkoj kulturi, umetnosti... - Danas počinje Međunarodni sajam knjiga u okviru kojeg se održavaju prateće manifestacije - događaji koji će na jednom mestu spojiti znanje, stvaralaštvo, radoznalost i potrebu čoveka da stalno uči i napreduje, rekla je Dina Vučinić predsednica Skupštine Grada Novog Sada. - Knjiga je oduvek bila jedan od najsigurnijih puteva ka znanju. Knjige nose bezvremene poruke, one su mostovi među generacijama koji nas podstiču da razmišljamo, razumemo, menjamo svet oko sebe i prepoznamo vrednosti koje oblikuju ljudski karakter i život. U vremenu u kojem živimo, kada se svet menja brže nego ikada, upravo knjiga i obrazovanje ostaju najčvršći oslanac, proces koji otključava um, razvija kritičko mišljenje i podstiče stvaralaštvo... Novi Sad je oduvek bio grad kulture i obrazovanja. Zato će uvek biti pouzdan partner u organizaciji i razvoju ovakvih manifestacija. Podrška knjizi, obrazovanju, umetnosti znači podrška znanju. A znanje je najvredniji kapital jednog društva, naglasila je Dina Vučinić.

Novosadski sajmu danas je ponovo postao, ne samo velika knjižara, već i čitaonica, mislionica, galerija, učionica, igraonica... I tako će biti do ponedeljka 23. marta.

U ime domaćina, Novosadskog sajma, na Svečanom otvaranju se obratio generalni direktor Slobodan Cvetković. - Danas otvaramo prostor manifestacije koja već više od tri decenije okuplja sve one koji veruju u snagu pisane reči, znanja i kulture. Pod sloganom „PROčitaj i UČitaj“, ovogodišnje izdanje šalje snažnu poruku

savremenom društvu. U vremenu brzih informacija i kratkih poruka, knjiga nas poziva da zastanemo, promislimo i obogatimo sebe znanjem. Posebno nas raduje činjenica da se ovogodišnjem sajmu pridružilo čak 25 novih učesnika. To nije samo broj, već pokazatelj da knjiga i dalje ima snagu da inspiriše, okuplja i podstiče stvaralaštvo. Svaki novi izdavač, svaki autor i svaka nova knjiga su dragocen doprinos velikom dijalogu koji kultura neprestano vodi sa vremenom u kojem živimo, rekao je Cvetković. - Ove godine se obeležava veliki jubilej – dva veka postojanja Matice srpske, institucije koja nepokolebljivo čuva naš jezik, nauku i kulturni identitet. Upravo zato, sasvim je prirodno i duboko simbolično da ovogodišnji Sajam knjiga otvori predsednik Matice srpske, gospodin Stanić, čime se još jednom potvrđuje povezanost tradicije, znanja i stvaralačke posvećenosti. Centralni deo ovogodišnje manifestacije čine „Dani Laze Kostića” kao i dodela istoimene nagrade. Ovi susreti nastojaće da otvore prostor, u duhu intelektualne radoznalosti kakvu nam je i sam Laza Kostić ostavio u nasleđe. Posebno mesto na ovom sajmu pripada mladima jer budućnost knjige ne nalazi se samo u bibliotekama i knjižarama – ona se nalazi u rukama novih generacija čitalaca. Za naše najmlađe posetioce pripremljen je “Dečji kutak”, mesto gde se ljubav prema knjizi rađa kroz igru, maštu i radost otkrivanja.

Sajamski program je dodatno obogaćen i umetničkim sadržajima na jubilarnoj, 30. Međunarodnoj izložba umetnosti „Art Expo” i Nagradom „Sava Šumanović”. Time se još jednom potvrđuje prirodna veza između književnosti i likovne umetnosti – dve stvaralačke sile koje zajedno oblikuju naš kulturni prostor. Na kraju, želim da izrazim posebnu zahvalnost institucijama koje su podržale organizaciju ovog sajma: Ministarstvu kulture Republike Srbije, Pokrajonskoj vladi i Pokrajinskom sekretarijatu za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama, Pokrajinskom sekretarijatu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, kao i Gradu Novom Sadu i njegovim institucijama i ustanovama kulture. Bez njihove podrške, ovakve manifestacije ne bi imale snagu da inspirišu, okupljaju i obogaćuju kulturni život naše zajednice, zaključio je Cvetković.

Na samom početku svečanosti nastupio je hor Novosadskog dečijeg kulturnog centra „Zmajići” pod rukovodstvom dirigentkinje Aleksandre Žarković, klarinet je svirao prof. Darko Davidović. Otpevali su „Šanzelize” u aranžmanu Oskara Viloa i „Mrak” kompozitora Nikole Lukića, na stihove Čika Jove Zmaja.

NOVOSADSKI SAJAM